

Sygn. akt XVII AmA 127/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie-Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Sajur – Kordula

Protokolant: Katarzyna Kanduła- Gładecka

po rozpoznaniu w dniu 4 stycznia 2013 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr (...) z dnia 30 grudnia 2009r.

o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów i nałożenie kary pieniężnej

I. Uchyła zaskarżoną decyzję w całości

II. Zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 2.647 zł (dwa tysiące sześćset czterdzieści siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu

SSO Magdalena Sajur – Kordula

Sygn. akt XVII AmA 127/12

UZASADNIENIE

W dniu 30 grudnia 2010 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał decyzję nr (...), w której :

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939) w zw. z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

stwierdził stosowanie przez (...) S.A. w W. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez

- zamieszczenie we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 12.02.2008 przez (...) S.A. w W. postanowień umownych wpisanych na

podstawie art. 479⁽⁽⁴⁵⁾⁾k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, tj. postanowień o treści:

a) „ubezpieczeniem nie są objęte szkody: (...) w pojeździe wprowadzonym nielegalnie na obszar celny Unii Europejskiej tj. wówczas, gdy pojazd nie został dostarczony lub zgłoszony do miejsca kontroli celnej albo w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie podano nieprawdźwie dane, o ile przyczyna tak rozumianej nielegalności nie ustała” - § 8 ust. 1 pkt 10;

b) jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant „Wycena” ustalenie odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez (...) S.A. według zasad zawartych w systemie A. lub E. bez podatku VAT (...)” - § 22 ust 2:

- stosowanie we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 09.02.2009 przez (...) S.A. w W. postanowień umownych wpisanych na podstawie art. 479⁽⁽⁴⁵⁾⁾k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, tj. postanowień o treści:

a) „ubezpieczeniem nie są objęte szkody w pojeździe wprowadzonym nielegalnie na obszar celny Unii Europejskiej tj. wówczas, gdy pojazd nie został dostarczony lub zgłoszony do miejsca kontroli celnej albo w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie podano nieprawdziwe dane, o ile przyczyna tak rozumianej nielegalności nie ustała” - § 8 ust. 1 pkt 10;

oraz nakazał zaniechania jej stosowania.

II. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939) w zw. z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

uznał że:

- stosowanie we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 12.02.2008 przez (...) S.A. w W. jest praktyką rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na bezprawnym zamieszczeniu we wzorcach umownych , postanowienia o treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 20 ust. 3;

- stosowanie we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 09.02.2008 przez (...) S.A. w W. jest praktyką rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na bezprawnym zamieszczeniu we wzorcach umownych , postanowienia o treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 20 ust. 3.

-stosowanie we wzorcu umownym pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 23.01.2008 przez (...) S.A. w W. jest praktyką rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na bezprawnym zamieszczeniu we wzorcu umowy , postanowienia o treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanie sumy ubezpieczenia” - § 72 ust. 8;

- stosowanie we wzorcu umownym pod nazwą „ Ogólne warunki kompleksowego ubezpieczenia (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 przez (...) S.A. w W. jest praktyką rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na bezprawnym zamieszczeniu we wzorcu umowy , postanowienia o treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej” - § 62 ust. 8;

- stosowanie we wzorcu umownym pod nazwą „ Ogólne warunki jednostkowego i rodzinnego ubezpieczenia (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 przez (...) S.A. w W. jest praktyką rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na bezprawnym zamieszczeniu we wzorcu umownym , postanowienia o treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia ” - § 37 ust. 4;

- stosowanie we wzorcu umownym pod nazwą „ Ogólne warunki jednostkowego i rodzinnego ubezpieczenia (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 przez (...) S.A. w W. jest praktyką rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na bezprawnym zamieszczeniu we wzorcu umowy , postanowienia o treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia ” - § 40 ust. 4;

która narusza przepis art. 813 § 1 kc poprzez wprowadzenie, nieobjętej dyspozycją ww. przepisu przesłanki niewykorzystanej sumy ubezpieczenia jako warunkującej wysokość zwracanej konsumentowi przez zakład ubezpieczeń składki z tytułu niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej i nakazał zaniechania ich stosowania.

Na skutek rozstrzygnięcia co do pkt I i II w jej pkt III :

- na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50. poz. 331 ze zm.) oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939), w zw. z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów Prezes Urzędu Ochrony i Konkurencji nałożył na (...) S.A. z siedzibą w W. karę pieniężną w wysokości:

1. 4 930 673, 40 zł (słownie: cztery miliony dziewięćset trzydzieści tysięcy złotych sześćset siedemdziesiąt trzy złote, czterdzieści gorszy) w zakresie opisanym punkcie I sentencji decyzji ;

2. 9 861 347 zł (słownie: dziewięć milionów osiemset sześćdziesiąt jeden tysięcy czterysta czterdzieści siedem złotych) w zakresie opisanym w punkcie II sentencji decyzji.

(decyzja k.3 – 14 akt sądowych.)

Odwolaniem wniesionym w dniu 18 stycznia 2010 r. powódka (...) Spółka Akcyjna powyższą decyzję zaskarżyła w całości co do zasady jak i wysokości nałożonej kary podnosząc przy tym zarzuty naruszenia przepisów prawa tj. :

A. art. 268a w zw. z art. 156 § 1 pkt 1) kpa i art. 83 ustawy z 16.02.2007 r, o ochronie konkurencji i konsumentów - poprzez: wydanie postanowienia Nr (...) r. z 09.07.2009 r. wszczynającego postępowanie i wszczęcie postępowania przed Prezesem UOKiK przez osobę nieuprawnioną- Dyrektora Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we W.; przekroczenie uprawnień i upoważnienia przez Dyrektora Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we W. - wynikających z w/w ustawy oraz nadanych przez Prezesa UOKiK w Upoważnieniu z 02.07.2009 r.;

B. art. 101 ust. 2 Ustawy z 16.0.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w zw. z a 33 ust. 4, 5 i 6 Ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i w zw. z § 4 ust. 3 i § 7 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 17.07.2007 r. w sprawie właściwości miejscowej rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - poprzez: wydanie Postanowienia Nr (...) r., z 09.07.2009 r. wszczynającego postępowanie i wszczęcie postępowania przed Prezesem UOKiK przez osobę nieuprawnioną - Dyrektora Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we W.; przekroczenie uprawnień i upoważnienia przez Dyrektora Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we W. - wynikających z w/w ustawy oraz nadanych przez Prezesa UOKiK w upoważnieniu z 02.07.2009 r; naruszenie wyłącznej właściwości Prezesa UOKiK do wszczynania postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;

C. § 2 ust. 3 w zw. z § 2 ust. 1 Statutu Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, stanowiącego Załącznik do Zarządzenia nr 146 Prezesa Rady Ministrów z 23.12.2008 r. w sprawie nadania statutu Urzędowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w zw. z podstawą prawną wydania w/w Zarządzenia, tj. z art. 34 Ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów - poprzez: wydanie Postanowienia Nr (...) z 09.07.2009r. wszczynającego postępowanie i wszczęcie postępowania przed Prezesem UOKiK przez osobę nieuprawnioną - Dyrektora Delegatury Urzędu Ochrony, Konkurencji i Konsumentów we W.; przekroczenie uprawnień i upoważnienia przez Dyrektora Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we W. - wynikających z w/w ustawy oraz nadanych przez Prezesa UOKiK w Upoważnieniu z 02.07.2009 r.;

D. art. 385¹ Kc - poprzez przyjmowanie, że kwestionowane przez Prezesa UOKiK w decyzji postanowienia OWU (...) SA stanowią postanowienia abuzywne - bez jednoczesnego uzasadnienia i wykazania takich twierdzeń;\

E. art. 9 Kpa, zw. z art. 83 ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów - poprzez naruszenie zasady informowania stron, wskutek braku sprecyzowania przez Prezesa UOKiK w trakcie całego postępowaniu o sygn. (...) – jakie elementy (i z jakich powodów) kwestionowanych postanowień umownych z OWU (...) SA - Prezes UOKiK uznał za niedozwolone - co pozbawiło (...) SA skutecznej obrony polemiki z zarzutami Prezesa UOKiK;

F. art. 365 § 1 kpc w zw. z art. 233 § 1 kpc, art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 6, 7, 8 i 77 § 1 Kpa - poprzez nieuwzględnienie przez Prezesa UOKiK w decyzji treści wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który wypowiedział się co do legalności stosowanych przez (...) SA zapisów OWU – zarówno bezpośrednio (zapis identyczny, z zapisem w PKT I. ppkt 1. b) i ppkt 2. b) decyzji), jak i pośrednio (zapis wywołujący skutki prawne tożsame z zapisem w PKT II. decyzji);

G. art. 27 ust. 1 w zw. z art. 27 ust. 2 i art. 83 ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 6, 7, 8 i 77 § 1 Kpa - poprzez wydanie przez Prezesa UOKiK decyzji (PKT I. ppkt 1.), w zakresie postanowień umownych (Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...))" ustalone uchwałą Zarządu (...) SA nr (...) z dnia 12.02.2008 r.), których (...) SA - zaprzestał już stosowania i jednocześnie nie wydanie (odnośnie w/w PKT I. ppkt 1.) decyzji stwierdzającej zaniechanie stosowania kwestionowanej przez Prezesa UOKiK praktyki;

H. art. 805 § 1 Kc w zw. z art. 813 § 1 Kc - poprzez bezpodstawne przyjęcie w PKT II. decyzji, że świadczeniem ubezpieczyciela jest udzielenie ochrony ubezpieczeniowej ubezpieczającemu, a nie odszkodowanie oraz poprzez uznanie umowy ubezpieczenia za umowę wzajemną (i w konsekwencji uznanie, że wysokość zwracanej składki ubezpieczeniowej zależy wyłącznie od czasu niewykorzystanego okresu ubezpieczenia);

I. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów -poprzez bezpodstawne przyjęcie w Decyzji, że (...) SA stosuje postanowienia umowne - naruszające zbiorowe interesy konsumentów - wpisane rzekomo na podstawie art. 479⁴⁵ Kpc do Rejestru postanowień umownych uznanych za niedozwolone oraz poprzez bezpodstawne przyjęcie, że stosowane przez (...) SA postanowienia umowne -stanowią postanowienia abuzywne, wpisane do Rejestru postanowień umownych uznanych za niedozwolone;

J. art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów - poprzez bezpodstawne przyjęcie w Decyzji, że (...) SA stosuje postanowienia umowne -naruszające zbiorowe interesy konsumentów - naruszające rzekomo art. 813 § 1 Kc; poprzez bezpodstawne przyjęcie, że art. 813 § 1 Kc wyłącza pomniejszenie zwracanej składki ubezpieczeniowej z uwagi na chociażby częściowe wykorzystanie ochrony ubezpieczeniowej; poprzez bezpodstawne przyjęcie, że art. 813 § 1 kc wyłącza inne pomniejszenia zwracanej składki ubezpieczeniowej, niż z tytułu upływu okresu ochrony ubezpieczeniowej; poprzez bezpodstawne przyjęcie, że składka ubezpieczeniowa jest prostym wyznacznikiem okresu udzielonej ochrony ubezpieczeniowej;

K. art. 813 § 1 kc w zw. z art. 805 § 1 kc i w zw. z art, 18 ust. 2 ustawy z 22.05.2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, poprzez błędną wykładnię w Decyzji polegającą na przyjęciu, że wysokość zwracanej składki ubezpieczeniowej zgodnie z art. 813 § 1 kc, zależy wyłącznie od czasu niewykorzystanego okresu ubezpieczenia, a tym samym naruszenie przepisu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentowi poprzez niewłaściwe zastosowanie wskutek uznania, że zakwestionowani postanowienia wzorców umownych stosowanych przez (...) SA w zakresie zasad ustalenia wysokości składki ubezpieczeniowej zwracanej za niewykorzystany okres ochrony ubezpieczeniowej naruszają zbiorowe interesy konsumentów;

L. art. 813 § 1 zd. 1 Kc - poprzez bezpodstawne przyjęcie w decyzji, że jedynym elementem uwzględnianym w obliczaniu składki ubezpieczeniowej jest czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela;

M. art. 813 § 1 zd. 2 Kc - poprzez bezpodstawne przyjęcie w decyzji, że jedyny element uwzględnianym przy zwracaniu składki ubezpieczeniowej - w wypadek wcześniejszego wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia - jest okres ubezpieczenia pomimo odmiennego brzmienia tego przepisu i odmiennej treści innych przepisów;

N. art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 111 ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji konsumentów i w zw. z art. 83 ustawy z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji konsumentów, a także art. 6, 7, 8, 11 oraz art. 77 § 1 Kpa - poprzez zastosowanie kary pieniężnej; poprzez nieuwzględnienie w wysokości zastosowanej kary pieniężnej wszystkich okoliczności mających wpływ na jej obniżenie oraz poprzez nałożenie na (...) SA, z naruszeniem zasad: praworządności, prawdy materialnej, pogłębiania zaufania d państwa i proporcjonalności, rażąco wygórowanej kary pieniężnej, niewspółmiernej do; zarzucanych (...) SA działań i skutków tych działań dla interesów konsumentów, a także poprzez nierozpatrzenie całego materiału dowodowego - w zakresie przesłanej mających znaczenie dla nałożenia i wysokości kary pieniężnej.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty (...) S.A. w W. wniosła o uchylenie w całości zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania, w tym o zasądzenie od Prezesa UOKiK (pozwanego) na rzecz (...) S.A.(powódki) w W. kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o:

1) zmianę w całości zaskarżonej decyzji i uznanie, że powódka nie stosuje:

I. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zamieszczaniu we wzorcach umownych, p.n.:

1. „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 12.02.2008 r. następujących postanowień:”;

a) „ubezpieczeniem nie są objęte szkody: (...) w pojeździe wprowadzonym nielegalnie na obszar celny Unii Europejskiej tj. wówczas, gdy pojazd nie został dostarczony lub zgłoszony do miejsca kontroli celnej albo w zgłoszeniu

celnym lub innym dokumencie podano nieprawdziwe dane, o ile przyczyna tak rozumianej nielegalności nie ustała” - § 8 ust. 1 pkt 10;

b) „jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant „Wycena” ustalenie odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez (...) S.A. według zasad zawartych w systemie A. lub E. bez podatku VAT (...)” - § 22 ust. 2.

2. „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 09.02.2009 r. następujących postanowień:

a) „ubezpieczeniem nie są objęte szkody w pojeździe wprowadzonym nielegalnie na obszar celny Unii Europejskiej tj. wówczas, gdy pojazd nie został dostarczony lub zgłoszony do miejsca kontroli celnej albo w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie podano nieprawdziwe dane, o ile przyczyna tak rozumianej nielegalności nie ustała” - § 8 ust. 1 pkt 10;

b) „jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant „Wycena” ustalenie odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez (...) S.A. według zasad zawartych w systemie A. lub E. bez podatku VAT (...)” - § 22 ust. 2

-jako postanowień umownych wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, ponieważ: w/w, stosowane przez powoda postanowienia nie stanowią wzorców umownych wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i nie naruszała zbiorowych interesów konsumentów;

II. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na bezprawnym zamieszczaniu we wzorcach umownych, p.n.:

1. „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 12.02.2008 r. postanowienia:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 20 ust. 3;

2. „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 09.02.2009 r. postanowienia:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 20 ust. 3;

3. „Ogólne warunki ubezpieczenia (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 23.01.2008 r. postanowienia:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 72 ust. 8

4. „Ogólne warunki kompleksowego ubezpieczenia (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 r. postanowienia:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej” - § 62 ust. 4;

5. „Ogólne warunki jednostkowego i rodzinnego ubezpieczenia (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 r. postanowienia:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 37 ust. 4;

6. „Ogólne warunki zbiorowego ubezpieczenia (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 r. postanowienia:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 40 ust. 4.

- jako postanowień umownych naruszających art. 813 § 1 k.c., poprzez wprowadzenie nieobjętej dyspozycją w/w przepisu przesłanki niewykorzystanej sumy ubezpieczenia jako warunkującej wysokość zwracanej konsumentowi przez zakład ubezpieczeń składki z tytułu niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej - ponieważ: w/w, stosowane przez powoda postanowienia nie naruszają art. 813 § 1 k.c. i obejmują przewidziane w art. 813 § 1 k.c. pomniejszenie zwracanej składki z uwagi na chociażby częściowe wykorzystanie ochrony ubezpieczeniowej;

oraz poprzez uchylenie w całości nałożonej na powoda kary pieniężnej, określonej w pkt III decyzji wobec braku podstaw prawnych i faktycznych do jej nałożenia.

2) zasądzenie od pozwanego Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (odwołanie k.15-40 akt sądowych)

W odpowiedzi na odwołanie złożone w dniu 19 maja 2010 r. Prezes UOKiK podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko i wniósł o oddalenie odwołania w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych (odpowiedź na odwołanie k.89-95).

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji Konsumentów wyrokiem z dnia 14 listopada 2011 r. oddalił powództwo w punkcie pierwszym, zasądając koszty zastępstwa procesowego od (...) S.A. w W. na rzecz Prezesa UOKiK w jego punkcie drugim. (k. 154 akt sądowych)

Na skutek apelacji powódki Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 5 lipca 2012 r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania (wyrok k. 309 akt sądowych), polecając temu Sądowi dokonanie szczegółowych ustaleń faktycznych i zajęcia czytelnego stanowiska co do wykładni zastosowanych przez siebie przepisów prawa w szczególności pod kątem ewentualnej nieważności decyzji tj. przepisów art. 33 ust. 5 i 6 ustawy okik i 268a kpa i w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur UOKiK (obowiązującego w dacie wydawania dokumentu z dnia 2 lipca 2009 r.) w zakresie wymogów co do pełnomocnictwa dla dyrektora delegatury, dopuszczalności i skuteczności dokonanego przekazania sprawy tej delegaturze, przed wszczęciem tego postępowania, i związanych z tym implikacji w zakresie pełnomocnictwa dla dyrektora w kontekście jego treści i zakresu. W przypadku należyście uzasadnionej i popartej stosownymi przepisami prawa konstatacji, iż nie doszło do nieważności przedmiotowej decyzji, a zatem uznania braku podstaw do jej uchylenia, zbadanie kwestii stanowiących meritum przedmiotowej decyzji, ustosunkowując się do stawianych jej zarzutów w odwołaniu.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Powód – (...) S.A. w W. jest przedsiębiorcą, którego przedmiotem działalności jest działalność ubezpieczeniowa bezpośrednia i pośrednia (reasekuracja) w kraju i za granicą (dowód: odpis pełny KRS k.42-65 akt sądowych).

Upoważnieniem z dnia 2 lipca 2009 r Prezes UOKiK przekazał sprawę do rozpoznania i upoważnił Delegaturę Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta we W. na podstawie art. 33 ust. 4 i 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm) w zw. z art. § 4 ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r., do podjęcia czynności wynikających z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczących

wszczęcia i prowadzenia postępowania w trybie art. 49 ust. 1 w zw. z art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy oraz do wydania decyzji w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko spółce (...) S.A. z siedzibą w W. (dowód: upoważnienie k.1 akt admin.)

Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta we W. postanowieniem nr (...) wydanym w dniu 9 lipca 2009 r. następnie zmienionym postanowieniem nr (...) w dniu 1 września 2009 r., również zmienionym w dniu 16 listopada 2009 r. nr (...), wszczęła z urzędu i prowadziła postępowanie przeciwko (...) S.A. w sprawie podejrzenia stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. (dowód: postanowienie k.3,k. 73- 74, k. 116 akt admin)

Przy zawieraniu umów z konsumentami powódka posługiwała się następującymi wzorcami umownymi:

1. „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonego uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 12.02.2008 r zawierający postanowienie umowne o następującej treści:

a) „ubezpieczeniem nie są objęte szkody: (...) w pojeździe wprowadzonym nielegalnie na obszar celny Unii Europejskiej tj. wówczas, gdy pojazd nie został dostarczony lub zgłoszony do miejsca kontroli celnej albo w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie podano nieprawdziwe dane, o ile przyczyna tak rozumianej nielegalności nie ustala” - § 8 ust. 1 pkt 10;

b) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 20 ust. 3;

c) Jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant „Wycena” ustalenie odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez (...) S.A. według zasad zawartych w systemie A. lub E. bez podatku VAT (...)” - § 22 ust. 2

2. „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 09.02.2009 r. zawierający postanowienie umowne o następującej treści:

a) „ubezpieczeniem nie są objęte szkody w pojeździe wprowadzonym nielegalnie na obszar celny Unii Europejskiej tj. wówczas, gdy pojazd nie został dostarczony lub zgłoszony do miejsca kontroli celnej albo w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie podano nieprawdziwe dane, o ile przyczyna tak rozumianej nielegalności nie ustala” - § 8 ust. 1 pkt 10;

b) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 20 ust. 3;

c) jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant „Wycena” ustalenie odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez (...) S.A. według zasad zawartych w systemie A. lub E. bez podatku VAT (...)” - § 22 ust. 2

3. „Ogólne warunki ubezpieczenia (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 23.01.2008 r. zawierający postanowienie umowne o następującej treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 72 ust. 8;

4. „Ogólne warunki kompleksowego ubezpieczenia (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 r. zawierający postanowienie umowne o następującej treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej” - § 62 ust. 4;

5. „Ogólne warunki jednostkowego i rodzinnego ubezpieczenia (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 r. zawierający postanowienie umowne o następującej treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 37 ust. 4;

6. „Ogólne warunki zbiorowego ubezpieczenia (...)” ustalone uchwałą Zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 03.03.2008 r. zawierający postanowienie umowne o następującej treści:

a) „składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia” - § 40 ust. 4.

W Rejestrze klauzul niedozwolonych prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów znajdują się następujące postanowienia:

- klauzula wpisana do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem **1265** o treści: „Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez (...) S.A., - średnią stawką za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp..) ustalonych na podstawie katalogów E., A. lub innych uznanych przez (...) S.A.;

- klauzula wpisana do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem **1264** o treści:

„pojazd nielegalnie wprowadzony na polski obszar celny jest to pojazd: wprowadzony do kraju z zachowaniem obowiązku określonego w punkcie 1, lecz bez zachowania obowiązku podania w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie, danych zgodnych z rzeczywistością bądź, gdy naruszono ograniczenia w obrocie” (okoliczność bezsporna).

Przychód powódki w 2008 roku z tytułu prowadzonej przez niej działalności gospodarczej pochodzącej ze składek osobowych i majątkowych wyniósł (...). (dowód:k. 105 akt admin.)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy i aktach administracyjnych. Rzetelność dokumentacji i istnienie wskazanych okoliczności nie było kwestionowane przez żadną ze stron. Materiał dowodowy należy uznać za przekonujący oraz w pełni wiarygodny. Strony podtrzymały swoje stanowiska do końca procesu.

Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie, chociaż nie wszystkie przedstawione w nim zarzuty są zasadne.

W pierwszej kolejności należało zbadać najdalej idący zarzut, dotyczący nieważności wydanej decyzji administracyjnej.

Powód podniósł, że decyzja o wszczęciu postępowania administracyjnego została wydana przez osobę nieuprawnioną, gdyż dyrektor delegatury UOKiK we W. nie posiadał upoważnienia do jej wydania. Ponadto doszło również do uchybień polegających na przekazaniu przez Prezesa UOKiK sprawy przed jej formalnym wszczęciem, a więc sprawy nieistniejącej, nie wydano również postanowienia o przekazaniu- nie wykazano tym samym zaistnienia szczególnych okoliczności uzasadniających przekazania sprawy, która zgodnie z przepisami ustawy okik należy do właściwości Prezesa UOKiK.

Jak wskazał sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 lipca 2012r. rozważenia wymagają dwie możliwości: czy dyrektor delegatury winien być upoważniony przez Prezesa UOKiK do wydania decyzji w jego imieniu w trybie art. 268a k.p.a., czy też ustawa okik daje dyrektorom delegatur do wydawania decyzji bez potrzeby upoważnienia w tym trybie.

Zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy okik postępowanie przed Prezesem Urzędu jest prowadzone jako postępowanie wyjaśniające, postępowanie antymonopolowe lub postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W myśl art. 83 w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. - kodeks postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem art. 84.

Postępowanie przed Prezesem UOKiK jest postępowaniem przed organem administracji publicznej. Jest to postępowanie szczególne w stosunku do postępowania regulowanego przez kodeks postępowania administracyjnego, toczy się bowiem na podstawie przepisów ustawy okik, która z kolei zawiera odesłanie w sprawach nieuregulowanych m.in. do k.p.a. Do spraw, które są w ustawie uregulowane w pełnym zakresie zalicza się m.in. sposób ustalania właściwości miejscowej Prezesa UOKiK (art. 33 ust. 1 oraz wydanego na podstawie art. 33 ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony konkurencji i konsumentów- Dz.U. Nr 134 poz. 939) (tak; Tadeusz Skoczny „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz. Warszawa 2009).

Art. 33 ust. 6 stanowi, że decyzje i postanowienia w sprawach z zakresu właściwości delegatur oraz w sprawach przekazanych do załatwienia przez Prezesa Urzędu na podstawie ust. 5, dyrektorzy delegatur wydają w imieniu Prezesa Urzędu. Podobnie z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Dz.U. Nr 134 poz. 939, wynika że decyzje i postanowienia wydawane przez dyrektorów delegatur w imieniu Prezesa Urzędu w sprawach o których mowa w art. 33 ust. 6 ustawy, a także inne dokumenty wydawane w toku postępowania oraz dotyczące zastosowania środków egzekucyjnych podpisują dyrektorzy delegatur.

Rozważyć należy, czy przepisy powyższe stanowią pełną regulację odnośnie uprawnień dyrektorów delegatur we wskazanych powyżej sprawach, czy też należy zastosować tutaj k.p.a.

Delegatury nie są organami administracji, lecz „zespołem osób przydatnym organowi administracyjnemu do wykonywania jego funkcji” (tak: Sąd Antymonopolowy w postanowieniu z dnia 20 listopada 2000r. XVII AmA 97/99), rodzajem terenowych jednostek administracji publicznej. Dyrektor delegatury jest niewątpliwie pracownikiem tej jednostki organizacyjnej, równocześnie kieruje nią.

Zgodnie z art. 268a k.p.a. organ administracji publicznej może w formie pisemnej upoważniać pracowników kierowanej jednostki organizacyjnej do załatwiania spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie, w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych, postanowień i zaświadczeń.

Zestawienie treści przepisu art. 268 a k.p.a. z powołanymi powyżej, prowadzi do wniosku, że kompetencje dyrektora delegatury są jednak odmiennie uregulowane, w odniesieniu do pracownika delegatury i kompetencje dyrektora do wydawania decyzji administracyjnych w imieniu Prezesa UOKiK, wynikają z przepisów szczególnych w stosunku do k.p.a.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, zauważyć należy, że sprawa dotyczy postępowań w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki takie ujawniają się na całym lub znacznej części rynku krajowego. Sprawa ta należy do właściwości Prezesa Urzędu i Centrali Urzędu w W..

Zgodnie z art. 33 ust. 5 ustawy okik w szczególnie uzasadnionych przypadkach Prezes Urzędu może sprawę należącą do właściwości delegatury przejąć lub przekazać do załatwienia innej delegaturze urzędu albo sprawę należącą do swojej właściwości przekazać do załatwienia wskazanej delegaturze.

Co do zasady dopuszczalne było więc przekazanie niniejszej sprawy do rozpoznania delegaturze we W.. Prezes UOKiK w dniu 2 lipca 2009r. upoważnił delegaturę „do podjęcia czynności wynikających z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczących wszczęcia i prowadzenia postępowania w trybie art. 49 ust. 1 w zw. z art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy oraz do wydania decyzji w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów- przeciwko spółce

(...) S.A. z siedzibą w W.”. Jednocześnie na podstawie art. 33 ust. 6 ustawy okik upoważnił dyrektora delegatury we W. do podpisania decyzji w sprawie.

Zdaniem Sądu Okręgowego przedmiotowe „upoważnienie” uznać należy za przekazanie sprawy w rozumieniu art. 33 ust. 5 ustawy okik. Za dopuszczalne uznać należy przekazanie jej przed formalnym wszczęciem (wydaniem postanowienia w przedmiocie wszczęcia). W tym zakresie Sąd przychylił się do poglądu reprezentowanego przez Marka Stefaniuka w „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz pod redakcją prof. Tadeusza Skoczego”, który uznaje, że przekazana może być każda sprawa z zakresu działania Prezesa UOKiK, a przekazanie może nastąpić w każdym czasie, zaś takie przekazanie sprawy do załatwienia delegaturze jest równoznaczne z upoważnieniem dyrektora delegatury do załatwienia tej sprawy z upoważnienia Prezesa Urzędu. Decyzje i postanowienia podpisują dyrektorzy delegatur, którzy robią to z upoważnienia Prezesa, nie mają do tego samodzielnego prawa. Upoważnienie innego pracownika delegatury do załatwienia sprawy w imieniu Prezesa wymaga natomiast zastosowania art. 268a k.p.a.

Podsumowując :w niniejszym przypadku przekazanie sprawy na podstawie upoważnienia z dnia 2 lipca 2009r. nie narusza ani przepisów o właściwości delegatur UOKiK, ani nie stanowi czynności przedwczesnej. Zarzut nieważności decyzji administracyjnej okazał się niezasadny.

W takiej sytuacji Sąd przystąpił do rozpoznania zarzutów merytorycznych powoda.

Odnosząc się do zaskarżonego pkt I decyzji z dnia 30 grudnia 2009r. na wstępie zauważyć należy, że zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50 poz. 331 ze zm.) zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W myśl ust. 2 powyższego przepisu przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. W szczególności za takie uznane jest stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r.-Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43 poz. 296 z późn. zm.).

Ogólnie stwierdzić należy, że bezprawność działania polega na jego sprzeczności z normami prawa, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami.

Zarzucona przedsiębiorcy praktyka, wymieniona w pkt I decyzji, polegająca na zamieszczeniu we wzorcu umowy postanowienia, wpisanego do rejestru postanowień umownych uznanych za niedozwolone, została przez ustawodawcę wprost uznana za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Celem takiego wyodrębnienia praktyki było wzmocnienie ochrony praw konsumenta, zwolnienie go od każdorazowego wnoszenia indywidualnego powództwa o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone oraz nałożenie na wszystkich przedsiębiorców obowiązku monitorowania rejestru, tak aby postanowienia znajdujące się w rejestrze nie pojawiały się w przyszłych wzorcach i były na bieżąco z nich usuwane (tak: A. Wędrychowska-Karpińska, komentarz do art. 24 ustawy okik LEX 2010).

Zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy.

Bezsporne jest, że stosowane przez powoda „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalone uchwałą zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 12 lutego 2008r. oraz „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (...)” ustalone uchwałą zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 9 lutego 2009r. są wzorcami umowy. Powód ustalił te wzorce t.j. przygotował ich treść jednostronnie, w taki sposób, że konsumenci nie mieli wpływu na jego brzmienie. Zawiera on wszelkie elementy wzorca wg poglądów doktryny. Pojęcie wzorca umownego nie zostało w przepisach prawa polskiego zdefiniowane. Wg poglądów doktryny wzorzec umowny to jednostronnie i uprzednio przygotowane zestawienie klauzul umownych, ujętych w sposób generalny i abstrakcyjny, z przeznaczeniem do wykorzystania w nieograniczonej liczbie przypadków. (tak: M. Bednarek „Wzorce umów w prawie polskim” C.H. Beck 2005).

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dla uznania, że określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wystarczy, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, nie jest natomiast konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Istotny jest również cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie i czy cel utworzenia spornej klauzuli, odpowiada celowi klauzuli uznanej za niedozwoloną.

Odnosnie pkt I ust. 1 a oraz pkt I ust. 2a, czyli zakwestionowanego postanowienia o treści: **„ubezpieczeniem nie są objęte szkody(...) w pojeździe wprowadzonym nielegalnie na obszar celny Unii Europejskiej t.j. wówczas, gdy pojazd nie został dostarczony lub zgłoszony do miejsca kontroli celnej albo w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie podano nieprawdziwe dane, o ile przyczyna tak rozumianej nielegalności nie ustała”**- umieszczonego w „Ogólnych warunkach ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonego uchwałą zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 12 lutego 2008r. oraz identycznej treści w „Ogólnych warunkach ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonego uchwałą zarządu (...) Spółki Akcyjnej nr (...) z dnia 9 lutego 2009r., powód zarzucił, że:

-przedmiotowych postanowień już nie wykorzystuje (co do o.w.u. ustalonych uchwałą z 12 lutego 2008r.- od 1 czerwca 2009r.

- nie są one podobne do klauzuli zarejestrowanej pod nr 1264.

Klauzula zarejestrowana pod nr 1264 jest treści następującej: „Pojazd nielegalnie wprowadzony na polski obszar celny jest to pojazd: wprowadzony do kraju z zachowaniem obowiązku określonego w punkcie 1, lecz bez zachowania obowiązku podania w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie, danych zgodnych z rzeczywistością bądź, gdy naruszono ograniczenia w obrocie.

Zarejestrowana klauzula nr 1264 stanowi definicję, czym jest pojazd „nielegalnie wprowadzony na polski obszar celny”. Wyjaśniono, że jest to: „pojazd: wprowadzony do kraju z zachowaniem obowiązku określonego w punkcie 1, lecz bez zachowania obowiązku podania w zgłoszeniu celnym lub innym dokumencie, danych zgodnych z rzeczywistością bądź, gdy naruszono ograniczenia w obrocie”. Natomiast klauzula kwestionowana w zaskarżonej decyzji nie stanowi definicji, lecz określa skutki zaistnienia szkody w pojeździe wprowadzonym nielegalnie na obszar celny Unii Europejskiej. Skutkiem tym jest nie objęcie ubezpieczeniem szkód w takim pojeździe. Natomiast skutki takie nie wynikają z definicji zarejestrowanej pod nr 1264. Tym samym nie została spełniona przesłanka identityzacji skutków, która jest konieczna do uznania klauzul za tożsame.

Kolejną różnicą, której Prezes UOKiK nie wyjaśnił w uzasadnieniu decyzji jest, że użyte w postanowieniu określenia na opisanie „nielegalności” wprowadzenia pojazdu nie są ogólne i niejednoznaczne, gdyż pojazd jest nielegalnie wprowadzony na obszar celny Unii Europejskiej gdy:

-nie został dostarczony lub zgłoszony do miejsca kontroli celnej albo

-w zgłoszeniu celnym podano nieprawdziwe dane.

Prezes UOKiK nie wyjaśnił swych ewentualnych wątpliwości, co do precyzji określenia obu przesłanek, zwłaszcza rozumienia sformułowania „nieprawdziwe dane”. Zdaniem Sądu nieprawdziwe dane, to dane, które nie są zgodne z prawdą i należy je odnieść do wszelkich danych pojazdu, które winny być podane w zgłoszeniu celnym. Zgłoszenie celne jest dokumentem, który wymaga podania ściśle określonych danych, ich katalog jest zamknięty.

Kolejną różnicę stanowi zdanie: „o ile przyczyna tak rozumianej nielegalności nie ustała”. W decyzji nie rozważono bowiem, jaki wpływ na treść postanowienia ma takie zastrzeżenie. A może mieć znaczenie, gdy nieprawdziwe dane zostały podane wskutek omyłki, następnie sprostowanej.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd uznał, że Prezes UOKiK nie wykazał, iż zacytowana klauzula mieści się w hipotezie oraz wywieraa skutki takie jak klauzula nr 1264. Nie można ich uznać za tożsame, wobec czego należało decyzję uchylić w zakresie pkt I ust. 1 a oraz pkt I ust. 2 a. Kwestia zaprzestania stosowania klauzuli nie ma w tym świetle znaczenia.

W zakresie pkt I ust. 1 b oraz pkt I ust. 2 b kwestionowane postanowienia pochodzą z tych samych wzorców umownych tzn o.w.u. ustalonych odpowiednio uchwałą zarządu powoda z 12 lutego 2008r. i 9 lutego 2009r. i mają następującą treść: **„Jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant „Wycena” ustalenie odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez (...) S.A. według zasad zawartych w systemie A. lub E. bez podatku VAT (...)”**

Zdaniem Prezesa UOKiK postanowienie to jest tożsame z klauzulą zarejestrowaną pod nr 1265 o treści: „Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartosci netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o:- naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez (...) S.A.: - średnią stawkę z 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności w/w jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy itp.), ustalonych na podstawie katalogów E., A. lub innych uznanych przez (...) S.A. (...)”.

Odnosnie klauzuli zakwestionowanej w decyzji, powód podniósł że prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 grudnia 2008r. została ona uznana za nieabuzywną. Ponadto powód wykazał w odpowiedzi na pozew argumenty świadczące o braku istnienia tożsamości pomiędzy tymi postanowieniami.

Sąd Okręgowy stwierdza, że wyrokiem w sprawie XVII AmC z dnia 5 grudnia 2008r. SOKiK istotnie oddalił powództwo, co do kwestionowanego w decyzji postanowienia, umieszczonego jednak w innych o.w.u. (wyrok wraz z uzasadnieniem k.58-62), natomiast w sprawie o sygn. XVII AmC 39/10 wyrokiem z dnia 18 stycznia 2011r. rozstrzygnął o postanowieniu tej samej treści pochodzącym z „Ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco (...)” ustalonych uchwałą Zarządu (...) S.A. nr (...) z dnia 9 lutego 2009r. (wyrok wraz z uzasadnieniem k.129-131v, pozew k.132-133). Wyroki te są prawomocne.

Zdaniem Sądu nie jest dopuszczalne dokonywanie oceny postanowień wzorca, pod kątem jego tożsamości z postanowieniem wpisanym do rejestru, w sytuacji gdy to konkretne postanowienie, pochodzące z tego konkretnego wzorca, zostało prawomocnym wyrokiem SOKiK uznane za niespełniające przesłanek niedozwolonego postanowienia umownego. W uzasadnieniu w sprawie XVII AmC 39/10 SOKiK stwierdził, że nie narusza ona dobrych obyczajów, ani nie narusza interesów konsumenta, ponadto nie jest podobna do klauzuli nr 1265.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, rozpoznając sprawę o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, dokonuje oceny postanowienia w sposób abstrakcyjny, w oderwaniu od okoliczności związanych z umową indywidualnego konsumenta, a jej przedmiotem jest badanie tylko tych klauzul wzorca, a nie praktyki i konsekwencji ich stosowania w umowach z konsumentami. Istotne jest, że klauzula oceniana jest z uwzględnieniem kontekstu wzorca. Jeżeli więc Sąd uznał postanowienie za nieabuzywne, to nie została wypełniona przesłanka bezprawności działania przedsiębiorcy z art. 24 ust. 1 w zw. z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy okik. Pozwany nie stosuje bowiem postanowienia niedozwolonego w rozumieniu art. 385^{((1))} k.c. Należy mieć na względzie cel art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy okik t.j. jak wyżej wskazano- wzmocnienie ochrony praw konsumenta, zwolnienie go od każdorazowego wnoszenia indywidualnego powództwa o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone oraz nałożenie na wszystkich przedsiębiorców obowiązku monitorowania rejestru. Sąd podziela również w tym zakresie stanowisko prezentowane przez Dawida Miąsika w „Komentarzu do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów” pod redakcją prof. Tadeusza Skoczego. Warszawa 2009, że praktyki z art. 24 ust. 2 pkt 1 dopuszcza się:

1. Przedsiębiorca będący stroną postępowania zakończonego wpisaniem określonego postanowienia wzorca umownego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., który w dalszym ciągu stosuje to postanowienie

2. Przedsiębiorca, który nie był stroną postępowania zakończonego wpisem, który stosuje postanowienie identycznie sformułowane, jak postanowienia wzorca umownego wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c

3. Przedsiębiorca stosujący klauzulę, które- nie będą treściowo identyczne z postanowieniami wzorca wpisanymi do rejestru- wywołują ten sam skutek.

W niniejszym przypadku mamy do czynienia z przypadkiem z pkt 3. Nie można jednak mówić o identyczności skutków klauzuli wpisanej do rejestru oraz zakwestionowanej w decyzji, jeżeli jedna jest abuzywna, druga zaś nie.

Biorąc powyższe pod uwagę decyzję w pkt I ust. 1 b oraz pkt 1 ust 2b należało uchylić wobec braku spełnienia przesłanek z art. 24 ust. 1 w zw. z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy okik.

Odnosząc się do pkt II decyzji powód zarzucił Prezesowi UOKiK błędną wykładnię art. 813 § 1 w zw. z art. 805 k.c. oraz w zw. z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej. Decyzja dotyczy zapisu: **„Składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia”**.

Zgodnie z art. 813 § 2 k.c. składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

Sąd podziela stanowisko zaprezentowane przez powoda w odwołaniu, apelacji oraz pismach procesowych, odwołującym się również do zasad ustalania składki ubezpieczeniowej, określonych w art. 18 ustawy z 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej. Należy w tym wypadku zastosować wykładnię systemową, wobec tego, że brzmienie art. 813 § 2 k.c. nie jest jednoznaczne. Ustalenie składki jest poprzedzone oceną ryzyka i wpływ na nią ma czas odpowiedzialności ubezpieczeniowej oraz inne czynniki. Zasadne jest również wygaśnięcie odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela w sytuacji wypłaty całej sumy ubezpieczenia, gdyż stanowi ona górną granicę jego odpowiedzialności (art. 824 § 1 k.c.). Z tego względu za dopuszczalne uznać należy uzależnienie zwrotu składki, nie tylko od okresu ubezpieczenia, ale też od kwoty wypłaconego odszkodowania.

Zauważyć należy również, że to postanowienie było już przedmiotem oceny Sądu Ochrony konkurencji i Konsumentów, który w sprawie o sygn. XVII AmC 38/10 oddalił powództwo, uznając że przedmiotowe postanowienie nie stanowi klauzuli abuzywnej, jako nie naruszające art. 813 § 1 k.c. (wyrok wzaz z uzasadnieniem k.134-136v, pozew k.137-140).

Sąd Okręgowy uznał, że Prezes UOKiK w zakresie praktyki zarzuconej w pkt II decyzji nie wykazał bezprawności czynu, wobec tego na podstawie art. 24 ust. 1 i 2 należało decyzję w tej części uchylić.

W konsekwencji, wobec braku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, zarzucanej powodowi w pkt I i II decyzji, brak jest podstaw do nałożenia z tego tytułu kary pieniężnej. Stąd uchylono decyzję również w pkt III decyzji na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy okik.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Na kwotę 2.647 zł składa się: opłata od pozwu 1000 zł, opłata od apelacji 1000 zł, 360 zł wynagrodzenia pełnomocnika za I instancję i 270 zł za II instancję oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

SSO Magdalena Sajur-Kordula